

Uchwała Nr XXV/214/13
Rady Miejskiej w Lidzbarku
z dnia 14 lutego 2013r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych w Lidzbarku

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) i art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r., poz. 1356) Rada Miejska uchwała, co następuje:

§ 1.

Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lidzbarku w 2013 roku, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Lidzbarka oraz Pełnomocnikowi Burmistrza Lidzbarka d/s profilaktyki uzależnień.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i obowiązuje w 2013 r.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Tomasz Dudaniec

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym
mgr Andrzej Drzystek
RADCA PRAWNY

Załącznik do Uchwały Nr XXV/214/13
Rady Miejskiej w Lidzbarku
z dnia 14 lutego 2013r.

***Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
w Lidzbarku w 2013 roku***

Wprowadzenie.

1. Samorząd gminny a ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U z 2007 Nr 70, poz. 473).

Zgodnie z zapisami art. 4¹. ust. 1 i 2 ustawy samorząd gminny jest zobowiązany do:

1. Prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.
W szczególności zadania te obejmują:
  - 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu
  - 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
  - 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
  - 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
  - 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (Art. 13. 1 i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
  - 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
2. Realizacja zadań, o których mowa w ust.1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii integracji polityki społecznej, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

Zgodnie z zapisami art. 12 ust. 1 i 2 ustawy, rada gminy ustala w drodze uchwały, dla terenu gminy liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Do zadań wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, zgodnie z art. 4¹ ust 3 ustawy należy powołanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujących działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych wykonują także ekspertyzy dotyczące zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z odnośnymi uchwałami rady gminy oraz wydają opinię w drodze postanowień, stanowiące warunek wydania zezwolenia przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy).

2. Przepisy lokalne dotyczące wykonywania zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

- 1) Uchwała Nr XXIII/162/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 20 marca 1997 r. w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy Lidzbark miejsc sprzedaży napojów alkoholowych,
- 2) Uchwała Nr IX/66/2003 rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie ustalenia na terenie gminy Lidzbark liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa), przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży,
- 3) Zarządzenia Burmistrza Lidzbarka w sprawie powołania:
  - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
  - Pełnomocnika Burmistrza do spraw profilaktyki uzależnień.

Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych /GPPiRPA/ w Lidzbarku w 2013 r. uwzględnione zostały wskazówki wynikające z *Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2013 roku* Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zadania i sposoby ich realizacji określone w GPPiRPA w 2013 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych – jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji i osób fizycznych.

Finansową podstawę realizacji GPPiRPA stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych uchwałami Rady Miejskiej w Lidzbarku.

Realizację działań określonych w GPPiRPA koordynuje Pełnomocnik Burmistrza ds. profilaktyki uzależnień.

3. Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta i gminy Lidzbark.

Podstawą opracowania GPPiRPA w Lidzbarku w 2013 roku są wyniki badań opisane w „Diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych” przeprowadzonej w okresie listopad – grudzień 2011 roku przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie.

Opracowany po diagnozie raport obejmuje między innymi następujące zagadnienia:

- analizę problemów w obszarze pomocy społecznej oraz związanych z bezpieczeństwem lokalnym;
- opis działalności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wyniki badań postaw wobec alkoholu i narkotyków dorosłych mieszkańców gminy;

- wyniki badań młodzieży szkolnej dotyczących zjawisk związanych z piciem alkoholu, stosowaniem narkotyków, paleniem papierosów, doświadczaniem przemocy;
- percepcję zjawiska przemocy w środowisku lokalnym.

Na podstawie dokonanej diagnozy stwierdzić można, że w gminie Lidzbark niezbędne jest między innymi prowadzenie następujących działań:

- 1) Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne.
  - Kontynuacja realizacji programów dotyczących zagadnień podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu. Wysoki poziom wiedzy jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących picia i palenia – a jak deklarują uczniowie w gminie – inicjacja nikotynowa i alkoholowa często następuje z inicjatywy samych młodych ludzi.
  - Kontynuacja programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków.
  - Kontynuacja projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej a także nowych form przemocy za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Zwrócenie szczególnej uwagi na kwestie związane z ochroną przed doświadczaną cyberprzemocą.
  - Koncentracja uwagi na problemach profilaktyki alkoholowej i nikotynowej, bowiem to one stanowią największy problem wśród młodzieży szkolnej gminy.
  - Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców/prawnych opiekunów. Jak bowiem wynika z badań – zachowania ryzykowne młodzi ludzie podejmują najczęściej poza terenem szkoły i możliwością jej wpływu – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.

- Kontynuacja profilaktycznych działań alternatywnych, wskazujących na możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu oraz promowania prozdrowotnego stylu życia.
- 2) Dalsze wspieranie pracy grup samopomocowych. Jak wynika z informacji gminnych, wsparcie oferowane przez te jednostki jest bardzo ważne. Każdego roku korzysta z nich wiele osób z terenu gminy.
  - 3) Kontynuacja kontroli sprzedaży alkoholu oraz papierosów na terenie gminy.
  - 4) Kontynuacja szkoleń dla sprzedawców – posiadają bowiem niski poziom wiedzy o alkoholu i konsekwencjach jego nadużywania.
  - 5) Wykorzystanie lokalnych zasobów dla tworzenia koalicji na rzecz ograniczania problemów alkoholowych w gminie. Kontynuacja „dobrych praktyk” w tym zakresie, bowiem gmina dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi realizuje wiele dodatkowych działań profilaktycznych.
  - 6) Dalsze wspieranie działalności Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego.
  - 7) Rozwijanie sieci wsparcia (grup wsparcia/grup samopomocowych) dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
  - 8) Dalsze aktywne działania w obszarze procedury Niebieskiej Karty oraz koordynacja lokalnych instytucji w tym zakresie.

Cele i zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lidzbarku w roku 2013.

Główne cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2013

I. ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE I GMINIE LIDZBARK

II. OGRANICZENIE POPULACJI OSÓB PIJĄCYCH RYZYKOWNIE I SZKODLIWIE

III. ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Cele szczegółowe i zadania

Do osiągnięcia celu głównego przewiduje się realizację zadań i celów szczegółowych, wyznaczonych przez art. 4¹ ust.1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prowadzenie działań wynikających z potrzeb i możliwości ujawnionych w analizie problemów lokalnych.

Dział I.

Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu.

Cele:

- Ø ułatwianie osobom uzależnionym od alkoholu udziału w programach terapeutycznych,
- Ø organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych
- Ø wspieranie rozwoju i funkcjonowania placówek terapeutycznych,

Odbiorcy:

- osoby uzależnione i ich rodziny
- placówki terapeutyczne
- organizatorzy doradztwa i działań wspierających.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- § liczba osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego, uczestniczących w zajęciach grupy wsparcia, korzystających z poradnictwa w punktach konsultacyjno - informacyjnych, biorących udział w szkoleniach związanych z leczeniem odwykowym i motywowaniem do leczenia

Zadania:

- 1) Umożliwianie osobom z gminy Lidzbark systematycznego udziału w zajęciach terapeutycznych prowadzonych przez OTUiW w Działdowie poprzez dofinansowanie dojazdów do wyżej wymienionej placówki zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).
- 2) Finansowanie etatu instruktora terapii uzależnień w OTUiW w Działdowie
/Warunek: osoba instruktora musi być mieszkańcem gminy Lidzbark/
- 3) Organizowanie i finansowanie różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny, organizowanych poza podstawowym programem OTUiW
/Warunek: udział w zajęciach dodatkowych muszą brać mieszkańcy gminy Lidzbark/
- 4) Finansowanie udziału w szkoleniach przygotowujących wskazane przez OTUiW lub GKRPA osoby do pracy terapeutycznej i profilaktycznej lub związanej z organizowaniem pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin prowadzonych przez specjalistyczne placówki leczenia odwykowego lub instytucje szkoleniowe.
- 5) Wspieranie Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Działdowie poprzez dofinansowywanie zakupu niezbędnych materiałów i pomocy wykorzystywanych do prowadzenia zajęć terapeutycznych i profilaktycznych.
- 6) Prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. Zakres finansowania działań grupy dotyczy:
  - a. refundacja wynagrodzenia dla prowadzącego zajęcia
  - b. pokrycia kosztów wynajmu pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia zajęć

- c. zakupu środków i materiałów koniecznych przy realizacji programu zajęć
  - d. zakupu materiałów i artykułów koniecznych do organizacji przez grupę wewnętrznych lub środowiskowych imprez okolicznościowych promujących postawy trzeźwościowe, mających walory profilaktyczne, integracyjne i edukacyjne.
- 7) Prowadzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin przez Filię Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Lidzbarku.

Działanie Punktu ma charakter programu realizowanego przez FPP-P we współpracy z Pełnomocnikiem Burmistrza ds. profilaktyki uzależnień i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykonywanego poza zadaniami statutowymi poradni. Do jego podstawowych zadań należą:

- § informowanie o chorobie alkoholowej i możliwościach leczenia uzależnienia
- § organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych, prowadzenie oddziaływań motywujących do podjęcia terapii
- § udzielanie podstawowej pomocy psychologicznej i prawnej /doradztwa/ osobom i rodzinom, w których występuje problem alkoholowy
- § informowanie o instytucjach, organizacjach i ruchach samopomocowych działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
- § monitorowanie uczestnictwa w programach terapii uzależnienia i współuzależnienia osób korzystających z dofinansowania udziału ze środków przeznaczonych na realizację GPPiRPA
- § organizowanie i prowadzenie szkoleń oraz innych form doskonalenia przydatnych w pracy profilaktycznej dla osób uczestniczących w realizacji zadań określonych w GPPiRPA w Lidzbarku.

Zakres finansowania działalności Punktu dotyczy:

- a. wynagrodzenia osób pełniących dyżury w Punkcie według jego harmonogramu i stawek określonych w GPPiRPA /forma zatrudnienia: umowa – zlecenie/
/Warunek: osoby te muszą posiadać merytoryczne przygotowanie do wykonywania określonych czynności/
- b. zakupu materiałów i środków informacyjnych, dydaktycznych, papierniczo – biurowych oraz sprzętu niezbędnego do prowadzenia i dokumentowania pracy Punktu
- c. dofinansowania udziału w szkoleniach i kursach osób wykonujących zadania zlecone w Punkcie, w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami uzależnionymi, ofiarami przemocy lub profilaktyki.

Dział II.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cele:

- Ø rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach poprzez współpracę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji, Zespołu Interdyscyplinarnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Działdowie.
- Ø prowadzenie oddziaływań wspierających, poradnictwa i organizowanie pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dla ofiar przemocy i ich rodzin

Odbiorcy:

- rodziny, w których występuje przemoc;
- ofiary i sprawcy przemocy
- placówki i instytucje tworzące system interwencji i przeciwdziałania przemocy

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- § liczba osób, którym udzielono specjalistycznej pomocy
- § liczba placówek i instytucji aktywnie uczestniczących w organizowaniu systemu pomocy
- § nowe formy pracy interwencyjnej i terapeutycznej z osobami i rodzinami doświadczającymi przemocy
- § liczba osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy i prowadzenia interwencji.

Zadania:

- 1) Prowadzenie analizy stanu wdrożenia procedury „Niebieskiej Karty” przez Komisariat Policji w Lidzbarku w ramach współpracy Komisariatu i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wykorzystywanie odnośnych danych w trakcie prowadzenia przez GKRPA czynności zmierzających do skierowania na leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu. Prowadzenie przez GKRPA procedury interwencji w sprawach przemocy domowej zgodnie z Rekomendacjami PARPA i przepisami Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
/W ramach środków finansowych przeznaczonych na działanie GKRPA/
- 2) Prowadzenie doradztwa i organizowanie interwencji na rzecz ofiar przemocy w ramach działania Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego FPP-P.
/Zakres dofinansowania analogicznie jak w punkcie 1.8./
- 3) Wspieranie OTUiW w Działdowie we wdrażaniu programów terapeutycznych dla ofiar i sprawców przemocy.
- 4) Ułatwianie udziału w zajęciach terapeutycznych prowadzonych w Ośrodku w Działdowie osobom /ofiaram przemocy// z miasta i gminy Lidzbark.
/Zakres dofinansowania analogicznie jak w punkcie 1.1/
- 5) Prowadzenie w Lidzbarku Grupy Wsparcia dla ofiar przemocy w porozumieniu z OTUiW w Działdowie.
/Zakres dofinansowania analogicznie jak w punkcie 1.7/

- 6) Organizowanie szkoleń dla przedstawicieli placówek i instytucji włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie /w ramach środków własnych/ lub dofinansowanie udziału w wybranych szkoleniach osobom angażującym się w pracę profilaktyczną, edukacyjną, interwencyjną i terapeutyczną na rzecz ofiar przemocy - po uzyskaniu pozytywnej opinii GKRPA.
- 7) Prowadzenie edukacji w zakresie interdyscyplinarnej współpracy służb i instytucji działających na rzecz profilaktyki przemocy poprzez organizację i udział w konferencjach, naradach, lokalnych i ponadregionalnych kampaniach na temat przeciwdziałania przemocy i agresji.
/Zakres dofinansowania: koszty organizacyjne, zakup materiałów koniecznych do przeprowadzania kampanii, zakup materiałów edukacyjno - informacyjnych/.
- 8) Organizowanie wsparcia i pomocy dla dzieci – ofiar przemocy – w ramach działań profilaktycznych i terapeutycznych określonych w *Dziale III*.
- 9) Finansowanie obsługi Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w Lidzbarku

Dział III.

Organizacja i prowadzenie działań profilaktycznych.

Cele:

- Ø *wdrażanie efektywnych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zapobiegających używaniu substancji psychoaktywnych /alkoholu i narkotyków/*
- Ø *wspieranie instytucji prowadzących działalność profilaktyczną w organizowaniu różnorodnych form pracy zapobiegawczej i korygującej, opiekuńczo – wychowawczej, socjoterapeutycznej, edukacyjnej i aktywizującej w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w rodzinach oraz w grupach podwyższonego ryzyka*
- Ø *rozwijanie wiedzy w społeczności lokalnej na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dotyczącej problematyki alkoholizmu i narkomanii*
- Ø *rozbudowa systemu monitoringu w placówkach oświatowych, służącego między innymi ograniczeniu dostępu do szkół osób prowadzących sprzedaż środków psychoaktywnych oraz kontroli zachowania uczniów celem zapobiegania przemocy rówieśniczej i innych zachowań destrukcyjnych.*

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2013 określa ogólne założenia organizacyjne i formy działania służące osiągnięciu powyższych celów. Przyjęcie szczegółowych programów profilaktycznych do realizacji w ramach GPPiRPA wymaga złożenia przez ich autorów i wykonawców odpowiednich projektów po uchwaleniu przez Radę Miejską w Lidzbarku GPPiRPA. Wdrożenie

programów wymaga każdorazowo pozytywnej opinii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lidzbarku.

Odbiorcy:

- społeczność lokalna
- dzieci i młodzież szkolna
- instytucje, organizacje i osoby fizyczne prowadzące działalność profilaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą
- organizacje pozarządowe
- grupy zawodowe angażujące się w bezpośrednią pracę prewencyjną i terapeutyczną, w szczególności odnoszącą się do populacji dzieci i młodzieży
- rodzice i wychowawcy

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- § liczba zrealizowanych programów profilaktycznych
- § liczba osób uczestniczących w projektowaniu i wdrażaniu programów
- § liczba odbiorców programów profilaktycznych
- § diagnoza problemów i ewaluacja efektywności realizacji programów
- § liczba instytucji i organizacji zaangażowanych w wykonywanie zadań określonych w programach
- § udział w kampaniach edukacyjnych i współpraca z mediami.

Zadania:

- 1) Realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, wykazanych w specjalistycznych materiałach źródłowych i publikacjach, posiadających określoną technologię pracy i scenariusze zajęć, odpowiadających przyjętym standardom jakości i efektywności pracy profilaktycznej /diagnoza i ewaluacja/, poświadczonych odpowiednimi kwalifikacjami realizatorów.
- 2) Prowadzenie zajęć profilaktycznych obejmujących szeroko rozumianą profilaktykę uzależnień i zachowań problemowych według autorskich opracowań w szkołach i innych placówkach instytucjonalnych oraz w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi w formie kompleksowych programów lub wyodrębnionych zajęć, w tym:
  - a. zajęć opiekuńczo – wychowawczych, aktywizujących, ukierunkowanych na organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, zmniejszających ryzyko kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
  - b. grupowych zajęć profilaktycznych o charakterze psychoedukacyjnym dotyczących kształtowania i utrwalania wyodrębnionych umiejętności psychologicznych, podejmowania racjonalnych decyzji w sytuacji kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, radzenia sobie z presją grupową, rozwijania postaw i zachowań prozdrowotnych oraz dostarczających informacji koniecznych dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju,

- c. zajęć socjoterapeutycznych prowadzonych dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzenia zachowania, trudności w adaptacji emocjonalnej w szczególności stanowiących skutek dysfunkcjonalności rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.

/Kryteria standardów dla programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych oraz wymagań kwalifikacyjnych dla realizatorów określa Pełnomocnik Burmistrza Lidzbarka w porozumieniu z GKRPA odnosząc je do wymagań wskazanych przez PARPA i odpowiednich przepisów dotyczących wymogów kwalifikacyjnych dla osób prowadzących działania profilaktyczne i wychowawcze./

- 3) Organizacja i prowadzenie profilaktycznej świetlicy środowiskowej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku, placówki z programem opiekuńczym.
- 4) Prowadzenie punktów świetlicowych na terenie miasta i gminy lub innych form pracy profilaktycznej dostosowanych do potrzeb wskazanych środowisk, zawierających formy pracy przewidziane przy wykonywaniu zadań określonych w punkcie 2.
- 5) Realizacja programów profilaktycznych obejmujących inne niż populacja dzieci i młodzieży środowiska, w tym szczególnie rodziców, a także nauczycieli i wychowawców.
- 6) Organizacja i dofinansowanie szkoleń doskonalących lub kwalifikacyjnych dla osób prowadzących zajęcia profilaktyczne i terapeutyczne w celu podniesienia kwalifikacji i kompetencji zawodowych niezbędnych przy realizacji działań profilaktycznych.
- 7) Organizacja lub dofinansowanie obozów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych prowadzonych w ramach wypoczynku feryjnego i wakacyjnego. Te formy działań posiadać muszą opracowany, merytoryczny program pracy profilaktyczno – terapeutycznej lub opiekuńczo – wychowawczej - ***kryteria i formy kwalifikacji określa GKRPA.***
- 8) Prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczo – opiekuńczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych.
- 9) Organizacja i dofinansowanie innych form działań informacyjnych, edukacyjnych i zapobiegawczych, w tym widowisk artystycznych, konkursów tematycznych, publikacji, oraz otwartych środowiskowych imprez profilaktycznych, odbywających się bez udziału alkoholu, promujących zdrowy styl życia, integrujących społeczność lokalną, a w szczególności rodziny.
- 10) Organizacja lokalnych i włączanie się w ponadregionalne profilaktyczne kampanie edukacyjne uwzględniające problematykę uzależnień, zapobiegania agresji i przemocy.

11) Organizacja konferencji tematycznych dotyczących profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy.

12) Współpraca z mediami w zakresie prezentacji zagadnień związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Harmonogram działań profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży:

Ü realizacja działań w ramach szkolnych programów profilaktyki i inicjatyw środowiskowych:

- o zajęcia profilaktyczne (wszystkie formy): styczeń – czerwiec, październik – grudzień 2013 r.
- o organizacja środowiskowych imprez profilaktycznych: cały rok, w miarę posiadanych środków, zgłaszanych inicjatyw i występujących potrzeb
- o organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej: ferie zimowe, wakacyjna przerwa letnia

Zakres finansowanie działań dotyczy:

- a) refundacji kosztów prowadzenia środowiskowej świetlicy profilaktycznej w zakresie określonym odpowiednim porozumieniem z MGOK w Lidzbarku.
- b) kosztów wynagrodzenia realizatorów programów profilaktycznych, opiekunów zajęć, animatorów prowadzących działania sportowe i edukacyjno – profilaktyczne na obiektach sportowych /za wykonanie umów – zleceń/,
- c) kosztów zakupu pomocy, materiałów i artykułów niezbędnych do prowadzenia zajęć zgodnie z opracowanymi kosztorysami i w miarę posiadanych środków ,
- d) doposażenia placówek, na terenie których realizowane są programy profilaktyczne w materiały i sprzęt wykorzystywany przy wdrażaniu przyjętych programów zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem i w miarę posiadanych środków
- e) organizacji dożywiania dzieci uczestniczących w profilaktycznych zajęciach pozalekcyjnych
- f) dofinansowania lub całkowitego sfinansowania kosztów wypoczynku feryjnego i letniego dzieci zakwalifikowanych do udziału w różnych jego formach na podstawie pozytywnej opinii GKRPA lub uzasadnionych kosztów materiałowych i środków żywnościowych wykorzystywanych przy organizacji wypoczynku. Organizatorzy wypoczynku zobowiązani są do przedstawienia wraz z wnioskiem o dofinansowanie całościowego kosztorysu lub preliminarza wydatków związanych z organizacją wypoczynku
- g) uzasadnionych i pozytywnie zaopiniowanych przez GKRPA kosztów organizacji otwartych, środowiskowych imprez mających charakter profilaktyczny,
- h) finansowania prezentacji problematyki uzależnień, profilaktyki przemocy i agresji w formie spektakli teatralnych, konkursów tematycznych itp.
- i) finansowanie lub dofinansowanie organizacji szkoleń dla realizatorów programów profilaktycznych i osób zaangażowanych oraz kosztów ich prowadzenia po uzyskaniu pozytywnej opinii GKRPA
- j) finansowanie kosztów publikacji materiałów informacyjnych i edukacyjnych oraz organizacji i udziału w kampaniach edukacyjnych /lokalnych i ponadregionalnych/

Dział IV.

Wspomaganie organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cel:

- Ø *Wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym w realizacji zadań i programów dotyczących profilaktyki, rozwiązywania problemów uzależnień oraz zapobiegania przemocy domowej.*

Odbiorcy:

- środowiska samopomocowe integrujące osoby uzależnione, ofiary przemocy i członków ich rodzin
- instytucje samorządowe, publiczne z terenu miasta i gminy Lidzbark angażujące się w działalność profilaktyczną i interwencyjną
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia) związki wyznaniowe, organizacje sportowe, instytucje kulturalno – oświatowe
- osoby zaangażowane w działania profilaktyczne

Wskaźniki osiągnięcia celów:

- § aktywność stowarzyszeń i grup samopomocowych w zakresie organizowania wsparcia i pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin /liczba grup, ilość imprez integracyjno – edukacyjnych, włączanie się w działania lokalne i ponadregionalne/
- § liczba wdrożonych projektów programów profilaktycznych i interwencyjnych przez instytucje i organizacje
- § liczba instytucji i organizacji angażujących się w działania profilaktyczne
- § liczba odbiorców wdrażanych programów

Zadania:

- 1) Integracja środowisk abstynenckich, osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, organizowanie działań zapobiegawczych, motywujących do terapii i wspomagających leczenie choroby alkoholowej i współuzależnienia, propagowanie postaw trzeźwościowych.
- 2) Edukacja publiczna w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – prezentowanie problematyki uzależnień w ramach otwartych spotkań informacyjno – integracyjnych na terenie miasta i gminy Lidzbark.
- 3) Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień oraz możliwości i zasad korzystania z profesjonalnej pomocy i różnych form wsparcia w rozwiązywaniu problemów wynikających z choroby alkoholowej, wstępne motywowanie do leczenia i oddziaływania podtrzymujące proces terapeutyczny.
- 4) Realizacja programów profilaktycznych i organizacja działań na rzecz dzieci i młodzieży o charakterze edukacyjnym i aktywizującym,

zapobiegających kontaktom tych grup z substancjami psychoaktywnymi, kształtujących postawy prozdrowotne, rozwijających korzystne z punktu widzenia profilaktyki umiejętności psychologiczne, takie jak asertywność, podejmowanie decyzji, pomagania innym.

- 5) Realizacja profilaktycznych, pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży.

Zadania wyszczególnione w punktach 1), 2), 3), 4) 5) finansowane będą w formie dotacji dla organizacji pozarządowych. Wysokość dotacji określona jest w planie wydatków.

- 6) Wspomaganie organizacji samopomocowych skupiających osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny przez dofinansowywanie działań o charakterze integracyjnym, podtrzymujących proces terapii osób uzależnionych i współuzależnionych, rozwijających ich aktywność w sferze profilaktyki.
- 7) Dofinansowanie i wsparcie organizacyjne działalności instytucji, stowarzyszeń, a w uzasadnionych przypadkach także osób fizycznych mającej charakter związany z zapobieganiem powstawaniu problemów alkoholowych lub zmniejszającej ich skutki, szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży odbywających się w porozumieniu i współpracy z przedstawicielami samorządu. Dotyczy to głównie:
  - a. organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
  - b. prowadzenia różnorodnych form zajęć profilaktycznych /opiekuńczo – wychowawczych, edukacyjnych i terapeutycznych/, świetlic, klubów, kół zainteresowań, pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
  - c. pomocy materiałowej i finansowej niezbędnej przy organizacji imprez rekreacyjno – sportowych mających wyraźne odniesienie profilaktyczne, odbywających się bez udziału alkoholu, wspierających organizatorów w promocji zdrowego stylu życia
  - d. wsparcia materiałowego i finansowego działań profilaktycznych i opiekuńczych prowadzonych w formie obozów, kolonii, zimowisk itp. dla dzieci ze środowisk dysfunkcyjnych i zagrożonych, szczególnie dla uczestników zajęć terapeutycznych i tych osób, których udział w zorganizowanych, instytucjonalnych formach pomocy jest ograniczony. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest dofinansowanie pojedynczych osób i wybranych form aktywizujących, spełniających określone przez GKRPA kryteria, sprzyjających rozwojowi dzieci, łagodzących skutki urazów fizycznych i emocjonalnych związanych z sytuacją rodziny z problemem alkoholowym, doświadczającej przemocy lub niewygodnej wychowawczo
  - e. wspieranie przedsięwzięć związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych i zapobieganiem niebezpieczeństwom spowodowanym nadużywaniem alkoholu prowadzonych przez służby Policji i Straży Miejskiej. Dotyczy to głównie prowadzenia oddziaływań profilaktycznych i interwencyjnych w środowiskach dzieci i młodzieży służących zapobieganiu kontaktom tej grupy z substancjami psychoaktywnymi/, a także działań na rzecz trzeźwości

kierujących pojazdami /dotyczy dofinansowania zakupów niezbędnych materiałów informacyjno – edukacyjnych/.

Dział V.

Inne działania związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lidzbarku w 2013 r.

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla osób prowadzących ewidencję działalności gospodarczej związaną ze sprzedażą napojów alkoholowych oraz uczestniczących w czynnościach kontrolnych w zakresie stosowania aktualnych przepisów w tym zakresie.
2. Finansowanie szkoleń zwiększających kompetencje i doskonalących umiejętności dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad organizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych i prowadzenia sprzedaży zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez straż miejską, policję i GKRPA.
4. Prowadzenie lub zlecenie wykonania badań monitoringowych i diagnozujących zjawisko uzależnień i innych problemów społecznych na terenie miasta i gminy Lidzbark.

Zakres finansowanie działań obejmuje:

- a. koszty szkoleń
  - b. wynagrodzenie dla osób kontrolujących, wykonujących swoje czynności poza przydziałem obowiązków. Osoby wykonujące czynności kontrolne muszą posiadać upoważnienie Burmistrza Lidzbarka do ich prowadzenia.
  - c. koszty badań monitoringowych i diagnozujących zjawisko uzależnień i innych problemów społecznych.
5. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Pełnomocnika Burmistrza do spraw profilaktyki uzależnień.

W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z Rekomendacjami PARPA reprezentują one środowiska działające na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Mogą być one bezpośrednio zaangażowane w realizację zadań stanowiących elementy GPPiRPA, wykonując przydzieloną pracę na podstawie odrębnych umów – zleceń.

Do zadań GKRPA zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy:

- A. ***Podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu.***
- B. ***Przeprowadzanie kontroli oraz ekspertyz punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wydawanie postanowień dotyczących zgodności ich lokalizacji z odnośnymi uchwałami Rady Miejskiej w Lidzbarku w związku z procedurą wydawania przez Burmistrza Lidzbarka decyzji w sprawie***

zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

- C. **Inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.**
- D. **Prowadzenie innych działań przewidzianych przepisami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.**

Dodatkowo przyjmuje się, że do zadań GKRPA należy:

- a. prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowaniu działań zwiększających efektywność przyjętego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- b. podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa
- c. popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
- d. opiniowanie wniosków dotyczących przyjmowania do wykonania szczegółowych zadań określonych w GPPiRPA
- e. wspieranie Pełnomocnika Burmistrza w realizacji GPPiRPA.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbywa posiedzenia zgodnie z przyjętym harmonogramem i wykonuje swe czynność w oparciu o „Regulamin organizacyjny GKRPA” przyjęty Zarządzeniem Burmistrza Lidzbarka.

Za udział w posiedzeniach Komisji jej członkowie pobierają wynagrodzenie według stawek i kryteriów wyszczególnionych w punkcie 5.

Zadanie koordynowania wykonania GPPiRPA realizuje Pełnomocnik Burmistrza do spraw profilaktyki uzależnień. Stosunek pracy i przydział czynności dla Pełnomocnika określa umowa – zlecenie.

Do zadań pełnomocnika należy:

- a) przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- b) bieżąca koordynacja i nadzór nad formalną i merytoryczną zgodnością wykonywanych zadań z przyjętym harmonogramem działań ujętych w GPPiRPA
- c) udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- d) przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie miasta i gminy
- e) określanie zgodności podejmowanych działań z GPPiRPA
- f) współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
- g) branie udziału w naradach i szkoleniach doskonalących, służących podnoszeniu kwalifikacji i wzrostowi kompetencji w dziedzinie organizacji i prowadzenia pracy profilaktycznej, dotyczącej metod rozwiązywania problemów alkoholowych
- h) współpraca z Pełnomocnikiem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego i Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Określenie stawek płatności za usługi i wynagrodzenia dla osób wykonujących czynności ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lidzbarku w 2013 roku.

A. Ustala się następujące stawki wynagrodzenia za pracę podczas wykonania określonych poniżej zadań:

1. Prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych i aktywizujących dla dzieci i młodzieży w ramach programów profilaktycznych: 25 zł/godz.
2. Prowadzenie grupowych zajęć profilaktycznych o charakterze psychoedukacyjnym i zajęć szkoleniowych: 30 zł/godz.
3. Szkolenia prowadzone przez realizatorów zewnętrznych: według stawek określonych w przyjętych ofertach szkoleń zaakceptowanych przez GKRPA.
4. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych: 35 zł/godz.
5. Dyżury w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym Filii Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej: 25 zł/godz.
6. Prowadzenie grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym i grupy wsparcia dla ofiar przemocy (usługa): zryczałtowana kwota refundacji miesięcznego wynagrodzenia brutto dla jednej osoby: 400,00 zł.
7. Udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: zryczałtowana kwota wynagrodzenia dla członka Komisji bez względu na pełnioną funkcję: 160,00 brutto zł. za wykonanie czynności określonych w umowie – zleceniu w ramach odbywanych posiedzeń i działań GKRPA /prowadzenie rozmów motywujących i procedur zmierzających do wydania postanowienia o poddaniu się leczeniu odwykowemu, przeprowadzanie ekspertyz punktów sprzedaży napojów alkoholowych i udział w czynnościach kontrolnych, opiniowanie wniosków dotyczących realizacji zadań GPPiRPA/.
8. Dopuszcza się możliwość ustalenia zryczałtowanej kwoty wynagrodzenia dla osób organizujących i prowadzących zajęcia opiekuńczo – wychowawcze i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w okresie całorocznym oraz w czasie ferii letnich i zimowych włączone do GPPiRPA poza jego harmonogramem.
9. Opłaty sądowe i za wykonanie badań przez biegłych sądowych wydających opinię w sprawie kierowania na leczenie odwykowe – zgodnie z obowiązującymi stawkami.

B. Forma zatrudnienia osób wykonujących wyszczególnione wyżej zadania: umowa – zlecenie.

7. Finansowanie realizacji działań prowadzonych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - plan wydatków.

Zgodnie z przepisami „*Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*” /art. 18²./ na realizację GPPiRPA przeznacz się dochody z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

§ W 2013 roku planowana wysokość dochodów z tytułu opłat za wydane zezwolenia wyniesie 208 025,00 zł.

§ Na realizację zadań określonych w GPPiRPA przeznacza się kwotę 188 025,00 zł.

§ Kwota 20 000,00 zł. przeznaczona zostaje na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Plan wydatków z odniesieniem do przyjętych zadań

Lp.	Nazwa zadania	Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania
1.	<i>Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych</i>	32 000,00 zł/
2.	<i>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</i>	18 000,00 zł.
3.	<i>Organizacja i prowadzenie działań profilaktycznych</i>	77 000,00 zł.
4.	<i>Wspomaganie stowarzyszeń, organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych</i> <i>Dział IV, Zadania 1), 2), 3) 4) 5) – dotacje dla organizacji pozarządowych</i>	32 000,00 zł. w tym dotacja: 27 000,00 zł.
5.	<i>Inne zadania.</i>	29 025,00 zł.

Opracowanie GPPIRPA: Andrzej Sadowski,
- Pełnomocnik Burmistrza Lidzbarka ds. profilaktyki uzależnień